

TISKOVÁ ZPRÁVA

9. března 2026

Vysoký cholesterol má až 8 z 10 dospělých Čechů. Léčí se ale jen každý sedmý, varují odborníci.

I přes stále rostoucí počet případů onkologických onemocnění zůstávají ta kardiovaskulární hlavní příčinou úmrtí v České republice. Přestože se daří snižovat úmrtnost na akutní infarkt myokardu, počty srdečních selhání rostou. V rámci jedné dekády se počet úmrtí zvýšil zhruba čtyřnásobně. Odborníci upozorňují, že jedním z klíčových problémů je podceňovaný vysoký cholesterol a nízká účast na prevenci.

Statistiky z posledních let sice ukazují, že klesá počet úmrtí na akutní infarkt myokardu (3401 v roce 2021 ve srovnání s 6439 v roce 2010), nicméně počet pacientů se srdečním selháním jako hlavní příčinou úmrtí vykazuje v čase rostoucí tendenci.

„Rozdíl mezi akutním infarktem myokardu, tedy srdeční příhodou, a srdečním selháním spočívá především v tom, že infarkt je náhlá porucha prokrvení, kdy dojde k ucpání tepny. Proti tomu srdeční selhání je stav, kdy srdce dlouhodobě nezvládá pumpovat krev,“ vysvětluje rozdíly předseda České společnosti pro aterosklerózu prof. MUDr. Michal Vrablík, Ph.D., a doplňuje: *„Zatímco v roce 2010 bylo srdeční selhání hlavní příčinou úmrtí ve 2165 případech, v roce 2021 už to bylo u 8783, což je zhruba čtyřnásobný nárůst.“*

Společným jmenovatelem těchto onemocnění je ateroskleróza; proces, který začíná nenápadně už v mladém věku.

Zásadní problém? Podceněné riziko v mládí

Podle profesora Vrablíka neleží hlavní potíž jen v samotných číslech, ale v postoji veřejnosti. Největší chybou je podceňování rizika v mladším věku.

„V mládí sice člověk ještě nepocítuje žádné komplikace, ale postižení cév se už začíná rýsovat. Souvisí to jak s nezdravým životním stylem, tak s genetikou. Jenže motivace ke změně či užívání léků je malá. Máme stále ještě mezery ve zdravotní gramotnosti a pochopením konceptu, že za zdraví je každý zodpovědný sám,“ říká prof. Vrablík.

Ateroskleróza, ukládání tukových částic do cévní stěny, může vznikat už v první až třetí dekádě života. Dlouhé roky probíhá nenápadně, bez bolesti a bez varovných signálů. Jenže cévy mezitím pomalu tuhnou. Prvním skutečným příznakem pak často bývá až dramatická událost – infarkt myokardu, nebo cévní mozková příhoda.

Zvýšenou hladinu cholesterolu má 70 až 80 % dospělých

Jedním z hlavních rizikových faktorů pro vznik a rozvoj aterosklerózy je zvýšená hladina tzv. „špatného“ LDL cholesterolu. Podle odborníků má zvýšené, rizikové hodnoty cholesterolu 70 až 80 % dospělých Čechů. Jenže přibližně dvě třetiny z nich o tom zatím vůbec nevědí.

Ve skupině pacientů s hypercholesterolemií, tedy s metabolickým onemocněním s trvale zvýšenou hladinou cholesterolu v krvi, zejména LDL cholesterolu, zdravotní systém eviduje více než 1,4 milionu lidí. Jedná se o pacienty, kteří mají diagnózu, nebo jsou léčeni. Skutečný počet lidí s tímto problémem je však výrazně vyšší.

„Vysoký cholesterol má osm z deseti Čechů, ale léčí se jen každý sedmý. Typický pacient je 52letý člověk, cítí se zdravý, nemá žádné potíže a k lékaři nechodí,“ popisuje MUDr. Jitka Vojtová, MBA, zdravotní ředitelka OZP.

Z těch, kteří se léčí, dosahuje cílových hodnot pouze 20 až 30 % pacientů. To znamená, že zhruba pouhé čtvrtině z nich se podaří dosáhnout doporučené bezpečné hladiny cholesterolu v krvi, kdy se významně snižuje riziko infarktu, mozkové mrtvice nebo jiných cévních komplikací včetně srdečního selhání.

„Účast na preventivních prohlídkách se sice zlepšuje – z 57,8 % v roce 2022 na 62 % v roce 2024 – přesto pořád zbývají ti 4 z 10 lidí, kteří na prevenci nepřijdou. A právě nejdražší pacient je ten, který nepřijde. Náklady pro systém i riziko totiž dramaticky rostou ve chvíli, kdy se nemoc projeví infarktem, mozkovou mrtvicí nebo srdečním selháním,“ upozorňuje MUDr. Vojtová.

Jste rizikový? Nechte si změřit Lp(a)

Prevence často bývá komplexnější, než si lidé myslí. Nestací totiž znát jen hodnotu celkového cholesterolu. Pro screening, diagnostiku a léčbu se jako primární metoda doporučuje analýza LDL-C. Důležité je také vyhodnocení dalších parametrů, např. HDL-C, triglyceridů a také Lp(a).

„Měření Lp(a) by podle doporučení měl absolvovat každý dospělý alespoň jednou za život. Tím se odhalí osoby s geneticky velmi vysokým rizikem pro vznik aterosklerózy, srdečního infarktu a cévní mozkové příhody. Na rozdíl od běžného cholesterolu není hladina Lp(a) ovlivnitelná dietou nebo cvičením,“ zmiňuje MUDr. Jitka Vojtová, MBA, zdravotní ředitelka OZP.

Moderní léčba i nové možnosti

Klíčem ke zdravým hodnotám cholesterolu je včasná diagnostika zvýšených hladin a také včasná intervence.

„Výsledky preventivních snah bohužel ovlivňují i zbytečné obavy z léků na cholesterol. Přitom léčiva používaná u nás jsou bezpečná, účinná a testovaná často i více než 30letou klinickou praxí. Dnes se možnosti neomezují jenom na tablety, ale máme i účinné injekční léky ke snižování cholesterolu a rozbíhají se také klinické studie, které testují možnosti genové terapie,“ dodává prof. MUDr. Michal Vrablík, Ph.D., předseda České společnosti pro aterosklerózu.

Každý rok 25 000 hospitalizací po mrtvici

Vysoký cholesterol (hypercholesterolemie) bývá významnou příčinou a rizikovým faktorem cévní mozkové příhody (CMP). Nadbytek LDL cholesterolu ucpává cévy a snižuje jejich pružnost, což vede k mrtvici. Ročně je u nás hospitalizováno zhruba 25 000 osob s CMP, kdy cca 30 % z nich končí s trvalými následky.

„Léčba zahájená co nejdříve po poškození má významný vliv na dlouhodobé uzdravení pacientů, kteří prodělali cévní mozkovou příhodu. Jenže systém péče o tyto pacienty je roztržitý, a ti tak často končí v ústavech, kde se jim nedostává adekvátní podpory,“ vysvětluje Magdalena Pohnanová, ředitelka neziskové patientské organizace CEREBRUM a doplňuje: *„Odborníci řeší diagnózu, my nabízíme lidem po CMP komunitu, která jim pomáhá žít s touto nemocí.“*

„Telefonní číslo“ zdravého srdce

Odborníci shrnují základní preventivní pravidla do jednoduché pomůcky:

0 – 30 – 3 – 140/90.

- Nula cigaret denně
- 30 minut pohybu denně
- LDL cholesterol do 3 mmol/l
- Krevní tlak do 140/90.

Prostor ke zlepšení je značný. **Vysoký cholesterol totiž nebolí – dokud není pozdě.**

Zdravotní pojišťovna OZP (207)

OZP je s více než 755 tisíci klienty jednou z největších zaměstnaneckých zdravotních pojišťoven v České republice. Své pobočky má ve všech krajských městech a spolu s dalšími klientskými centry v řadě významných sídel v Česku je dostupná na celkem 40 pracovištích. OZP poskytuje svým klientům nonstop Asistenční službu a pokročilou elektronickou komunikaci. Zejména portál VITAKARTA umožňuje bezpečně využít služby nabízené OZP bez nutnosti osobní návštěvy pobočky prostřednictvím internetu, nebo aplikace v mobilním telefonu.

Kontakt pro média: František Tlapák (mluvčí), Tel.: 777 468 855, E-mail: media@ozp.cz

Twitter: [@pojistovnaOZP](https://twitter.com/pojistovnaOZP)

LinkedIn: [@pojistovnaozp](https://www.linkedin.com/company/pojistovnaozp)

Facebook: [@pojistovnaozp](https://www.facebook.com/pojistovnaozp)